



Қазақстан 2050

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХИМИЯ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ФАКУЛЬТЕТ ХИМИИ И ХИМИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF CHEMISTRY AND CHEMICAL TECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

Қармыс Р. Т. РАЗРАБОТКА ТЕХНОЛОГИИ ВЫСОКОЭФФЕКТИВНОЙ ПЕРЕРАБОТКИ ПЛОДОВО-ЯГОДНОЙ ПРОДУКЦИИ КАЗАХСТАНА МЕТОДОМ ЛИОФИЛИЗАЦИИ.....	21
Қожабаева Ә.Д. ОРЫНБАСҚАН ЖАҢА ТЕТРАГИДРОПИРАН-4-ОН ЖӘНЕ ОНЫҢ КЕЙБІР ТУЫНДЫЛАРЫН СИНТЕЗДЕУ	22
Қожабеков Ә.А. ТЕРІСКЕН ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҚАРАСТЫРУ	23
Құдайбергел Е.Д. «КАНАДАЛЫҚ» СОРТТЫҢ ҚҰРҒАҚ ЖӘНЕ ӨНПІ ШЫҚҚАН БИДАЙ ДӘНІНІҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ	24
Мақсот І.М. ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ARTEMISIA СІНА ЭНДЕМИКАЛЫҚ ӨСІМДІГІНІҢ САНДЫҚ ЖӘНЕ САПАЛЫҚ ТАЛДАУЫ	25
Мұхамедин Г.Б. CARYOPHYLLACEAE STELLARIA ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ	26
Мұхамеджанова Ж.Қ., Смаилова К.С. КӨК-САҒЫЗ ӨСІМДІГІНІҢ ҚҰРАМЫНДАҒЫ С ДӘРУМЕНІН АНЫҚТАУ	27
Оралбекова М.А. EURHORBIA RAPULUM (РЕПА СҮТТІГЕН) ӨСІМДІГІ ТҮРІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫ.....	28
Сағатова С.Н. АТРАРНАХИС ТҰҚЫМДАС ӨСІМДІКТЕР НЕГІЗІНДЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КОМПОЗИЦИЯНЫ ЗЕРТТЕУ ЖӘНЕ АЛУ ӘДІСІН ДАЙЫНДАУ	29
Самитова Р. Б., Рахимова Ә.А. TAMARIX HISPIDA ӨСІМДІГІ НЕГІЗІНДЕ ЖАСЫЛ СИНТЕЗ ӘДІСІМЕН АЛЫНҒАН КҮМІС ЖӘНЕ МЫС НАНОБӨЛШЕКТЕРІНІҢ ҚАСИЕТТЕРІН ЗЕРТТЕУ	30
Сергибаева И.М. ВЛИЯНИЕ НАНОЧАСТИЦ СЕРЕБРА НА ПРОРАСТАНИЕ СЕМЯН	31
Сисенбай А.Б. ДИСИЛЕНДЕР, СИЛИЛЕНДЕР ЖӘНЕ СИЛИЛЬ АНИОНДАРДЫҢ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ КАТАЛИЗІ.....	32
Тагаева А.Ж. КОМПОЗИЦИОННЫЕ МАТЕРИАЛЫ НА ОСНОВЕ НАНОЧАСТИЦ	33
Шамұрат М.М. APIACEAE CONIUM ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ	34
Karibayev M., Sailau Zh., Aldongarov A., Almassov N. COMPREHENSIVE COMPUTATIONAL INSIGHTS INTO INTERMOLECULAR INTERACTIONS AND FORMATION MECHANISMS OF CHOLINE CHLORIDE AND GLUCOSE BASED NATURAL DEEP EUTECTIC SOLVENTS.....	35

3-СЕКЦИЯ

КОЛЛОИДТЫҚ ХИМИЯ ЖӘНЕ ПОЛИМЕРЛЕР ХИМИЯСЫ КОЛЛОИДНАЯ ХИМИЯ И ХИМИЯ ПОЛИМЕРОВ

Айтбаева А.М., Санат А.С., Қанжігітова Д.Қ., Әбутәліп М. АЛКИЛАМИНОКРОТАНАТ НЕГІЗІНДЕГІ ПОЛИБЕТАИНДЕРДІ АЛУДЫҢ ӘДІСІН ӘЗІРЛЕУ.....	37
Amankeldi F.B., Abdushukur K.B. EFFECT OF SALTS ON FOAMING ABILITY AND STABILITY OF SURFACTANT SOLUTIONS	38
Арипжанова З.Ж., Сабитова А.Н. СИНТЕЗ ГИДРОГЕЛЕВЫХ И КРИОГЕЛЕВЫХ СОРБЕНТОВ НА ОСНОВЕ ПРИРОДНЫХ И СИНТЕТИЧЕСКИХ ПОЛИМЕРОВ.....	39
Vaigaziyeva A.A. SYNTHESIS OF POLY-(2-ETHYL-2-OXAZOLINE)-FUNCTIONALIZED GOLD NANOPARTICLES	40
Байзакова Б.Ш., Дабисов Н.Б. ГАЛЛУАЗИТТИ КАТИОНДЫ БАЗ АРҚЫЛЫ ОРГАНОМОДИФИКАЦИЯЛАУ ӘДІСТЕРІН ДАМУЫ	41
Бақыт Н. ПОЛИМЕР-БАЗ КОМПОЗИЦИЯЛАРЫНЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ ДАҚЫЛДАРЫНЫҢ ӨНГІШТІГІНЕ ӨСЕРІ.....	42

**ТЕРІСКЕН ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН
АЛУ ЖОЛЫН ҚАРАСТЫРУ**

Қожабеков Ә. А.

Ғылыми жетекшісі: х.ғ.д., профессор Бурашева Г.Ш.

*Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті,
Addyoka.kozhabekov@gmail.com*

Қазақстанның өсімдік ресурстарына бай болуы зерттеушілер үшін жаңа биологиялық белсенді заттарды анықтау мен олардың негізінде жаңа құнды препараттар алуға кеңінен жол ашады. Осылайша, биологиялық белсенді заттардың көзін табу, өсімдік шикізатынан жаңа заттың құрылысын анықтау, олардың физика-химиялық қасиеттерін білу басты мәселе болып табылады. Полифенолды қосылыстар қан тамырларының беріктілігін жоғарылататынын, тотығу үрдісіне қарсы әсер ететін, ісікке қарсы және гепатопротекторлық қасиет көрсететін, зат алмасу үрдісін жақсартушы және Р-дәрумендік қасиетке ие екендігін білеміз. Теріскен өсімдігінің *E. Krascheninnikovia* түрінің зерттелу дәрежесін білу үшін әдеби ізденістер жасалып, бұл зерттелетін өсімдіктің химиялық құрамы әлі белгісіз екені анықталды.

Бұл жұмыстың мақсаты – Теріскен өсімдігінен биологиялық белсенді кешен алу. Сондықтан Балхаш ауданы, Алматы облысы, Құланбасы ауылынан 5 км ауданында өсетін теріскеннің *E. Krascheninnikovia* түрінен биологиялық белсенді кешен алу үшін біз алдымен осы өсімдіктің биологиялық белсенді заттардың сапалық құрамын және сандық мөлшерін зерттеуіміз қажет.

Зерттеу барысында бір және екі жүйелі қағазды хроматография көмегімен оның сапалық құрамы қарастырылды. Өсімдіктің құрамында көмірсулар, органикалық- және амин қышқылдары, тері илегіш заттар, сапониндер, кумариндер, флавоноидтардың бар екендігі анықталды.

Мемлекеттік Фармакопея негізінде шынайылығы анықталды. Ал өсімдік шикізатының шынайылығына: ылғалдылық, күлділік және экстрактивті заттардың мөлшері жатады. Экстрактивті заттардың мөлшерін анықтау барысында 50 %-ды сулы спиртте экстрактивті заттардың мөлшері – 38,04 % шамасында болды. Ылғалдылық мөлшері 5,42 %-ды, ал күлділік 8,39 %-ды, ал органикалық қышқылдар – 3,1%, флавоноидтар мөлшері – 0,96% құрады. Сонымен қоса газды хроматографиялық әдіс бойынша өсімдікте 20 аминқышқылы және 8 май қышқылдарының бар екендігі және олардың сандық мөлшері анықталды.

Өсімдіктің элементтік құрамына жасалған талдау барысында 10 элементтің бар екендігі белгілі болды. Зерттеу жұмысы жалғасуда.